

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертаційну роботу
Петровського Олега Олександровича на тему
«Інвестиційне забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі
економіки», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за
спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 – соціальні та
поведінкові науки)

Актуальність теми дослідження. Організація інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі з огляду на особливості ресурсного потенціалу України, роль сільського господарства та харчової промисловості у гарантуванні продовольчої безпеки країни, у розвитку сільських територій та підтримці сільського населення є питанням стратегічного значення. В умовах технологічних та геополітичних викликів, серед яких підвищення цін на енергоресурси та добрива, глобальне потепління, зелений курс, посилення конкуренції на агропродовольчих ринках, євроінтеграційні вектори розвитку України, військові часи та післявоєнне відновлення, інноваційні чинники набувають виключного значення для розвитку аграрного сектору.

Маємо підкреслити, що завдання які, стоять перед аграрним сектором у сфері інноваційної діяльності, включають не лише технічне відновлення виробництва, а й формування екосистеми інноваційної діяльності, що здатна забезпечити його сталий розвиток, спроможність до перманентного оновлення за рахунок генерації та сприйнятливості до інновацій, основою чого є інвестиційне забезпечення.

Отже, тема дослідження Петровського О.О. відповідає сучасним національним пріоритетам, пов'язаним із національною безпекою економічною стійкістю та перспективами європейської інтеграції України.

Дисертація Петровського О.О. підготовлена у межах науково-дослідної теми кафедри глобальної економіки Державного біотехнологічного університету (номер державної реєстрації 0121U110008), в якій здобувачем обґрунтовані пропозиції стосовно трактування змісту інноваційної діяльності, її сучасних напрямів та видів, які є важливими для удосконалення інституційного забезпечення інноваційної діяльності

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується використанням сучасного методологічного інструментарію економічного аналізу, включаючи системний, структурно-функціональний, графічний, абстрактно-логічний методи та методи економіко-математичного аналізу. Достовірність результатів підкріплюється використанням актуальних статистичних даних Державної служби статистики України, міжнародних економічних організацій, що дозволило автору об'єктивно оцінити стан і

динаміку інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі в Україні, а також детально проаналізувати закордонний досвід.

У роботі широко застосовано аналітичний підхід до обробки емпіричної інформації, що дозволяє встановити стійкі взаємозв'язки між елементами досліджуваного об'єкта, а також провести комплексний аналіз тенденцій в інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності. Постановка завдань, проведений аналіз даних, формулювання висновків засвідчують оволодіння автором методологією економічних наук. Результати дослідження не лише засновані та комплексному огляді сучасних теорій економіки інновацій, але й доповнюють їх новими положеннями, які мають високий рівень наукової обґрунтованості отриманих висновків.

Ступінь наукової новизни одержаних результатів. Дисертаційна робота Петровського О.О. містить наукові положення, що характеризуються новизною. Зокрема, автором обґрунтовано економіко-організаційні засади інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності середніх, малих та мікро- суб'єктів підприємництва аграрного сектору та організацій, які здійснюють наукові дослідження і розробки, на основі стратегії партнерства, етапності його формування, узгодження інтересів партнерів в інвестиційному забезпеченні.

Також серед результатів роботи, що містять елементи новизни, *удосконалення* науково-теоретичних положень стосовно принципів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності; методичних основ аналізу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, в яких, на відміну від існуючих, застосований комплексний підхід, враховано особливості систем різного рівня, забезпечено адаптивність оцінювання до доступності даних; методичних основ порівняльного аналізу інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності аграрних підприємств різного розміру на основі запропонованої системи показників для розрахунку інтегрального індикатора його стану.

У дисертації Петровського О.О. *дістали подальшого розвитку*: визначення змісту інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності, яке розглядається як сукупність інвестиційних ресурсів, механізмів, практичних дій і процесів з формування, акумуляції, розподілу, вкладення та їх відтворення з метою генерації, виробництва, впровадження, реалізації та розповсюдження інновації, та на відміну від існуючих поєднує ресурсний, організаційний та процесний підходи: формування переліку основних видів інноваційної діяльності, які доповнюють існуючий з урахуванням сучасних технологічних та економіко-організаційних викликів в аграрному секторі, у тому числі його потрійної трансформації; визначення тенденцій в інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності підприємств у найважливіших для продовольчої безпеки галузях аграрного сектора економіки України стосовно його обсягів, джерел, та результативності; визначення якісних та кількісних характеристик сучасного механізму інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в країнах світових лідерах за рівнем інноваційності; підтвердження існуючого розриву

між можливостями великих та середніх, малих і мікропідприємств в інвестиційному забезпеченні інноваційної діяльності в сільському, лісовому та рибному господарстві, а також у виробництві харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів; - обґрунтування комплексу інструментів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності підприємств аграрного сектору з урахуванням характеристик інноваційної екосистеми та наявних бюджетних обмежень.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Представлені результати проведених здобувачем досліджень є науково обґрунтованими та відповідають темі дисертації.

У дисертації Петровського Олега Олександровича системно обґрунтовано теоретичні та прикладні засади інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності.

У розділі 1 розкрито та розвинуто теоретико-методичні положення щодо змісту та форм інноваційної діяльності в аграрному секторі, обґрунтовано сутність її інвестиційного забезпечення, проаналізовано методичні підходи до його оцінювання та запропоновано ..

У розділі 2 здійснено діагностику сучасного стану інвестиційного забезпечення в аграрному секторі, в сфері наукових досліджень та розробок, інноваційної активності підприємств виробничих галузей сектору, які закладають продовольчу безпеку. Особливу увагу приділено аналізу впливу війни на вказані процеси.

У розділі 3 надано ґрунтовний аналіз закордонного досвіду, комплексу інструментів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі економіки України, проведено оцінювання його стану в аграрних підприємствах різного розміру та запропоновано прикладні рішення щодо формування стратегій партнерства.

Структура роботи логічна, дозволяє послідовно виконати поставлені завдання та досягнути визначеної мети.

Отже, за новизною представлених результатів проведених здобувачем досліджень, їх науковою обґрунтованістю, відповідністю темі дисертації, за рівнем виконання поставленого наукового завдання та оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності дисертація, що рецензувалася відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами.

Практичне значення результатів дослідження. Одержані результати мають прикладне значення для формування дієвого організаційно-економічного механізму інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності в аграрному секторі. Практичне значення наукового доробку автора полягає в тому, що розроблені теоретичні положення, висновки та рекомендації можуть бути використані аграрними підприємствами, науково-дослідними установами, органами державної влади й місцевого самоврядування в

управлінні інноваційною діяльністю. Також положення дисертації застосовуються в навчальному процесі, зокрема впровадженні при викладанні відповідних дисциплін у Державному біотехнологічному університеті, що засвідчує акт впровадження від 18.02.2025 р.

Повнота викладення у відкритому друку та апробація наукових положень дисертації. Результати дисертаційного дослідження опубліковано в 12 наукових працях, з них у наукових фахових виданнях – 4 (3 статті – одноосібні), у зарубіжних виданнях опублікована 1 стаття у співавторстві (видання входить до наукометричної бази Scopus), у матеріалах наукових конференцій – 7. Опубліковані праці мають високий науковий рівень та розкривають основні положення дисертації.

Відсутність (наявність) порушення академічної доброчесності. У ході перевірки дисертаційного дослідження здобувача на предмет дотримання принципів академічної доброчесності не було встановлено фактів порушень. Аналіз повного тексту дисертації, а також відповідних наукових публікацій автора засвідчив, що всі залучені матеріали інших дослідників використано з належним академічним оформленням. Текст роботи містить відповідні бібліографічні посилання на першоджерела, належним чином оформлені згідно з вимогами чинних стандартів цитування.

Звіт про перевірку дисертації електронною системою виявлення текстових збігів підтвердив високий рівень академічної доброчесності та відсутність неправомірних запозичень. Цитати, формули, таблиці та авторські положення інших дослідників позначено коректно, без ознак плагіату чи маніпулювання джерелами. Виявлені повтори (їх відсоток становить за результатами експертизи 5%) мають технічний характер або стосуються загальноживаних термінів і фраз, що не впливають на оригінальність наукового доробку здобувача.

Зауваження до дисертаційної роботи. В процесі ознайомлення з текстом ми звернули увагу на окремі положення, які, на нашу думку, могли б бути доопрацьовані з метою підвищення наукової чіткості викладення. Зокрема, доцільно врахувати такі зауваження:

1. У підрозділі 1.3 здобувачем запропонований методичний підхід щодо оцінювання інноваційної діяльності на різних рівнях аграрного сектору, яким передбачені в більшості економіко-фінансові показники. З огляду на зелений курс, впровадження принципів соціальної відповідальності серед показників «виходу» мали б бути відзначені і такі, що відображають результати інноваційної діяльності у цьому напрямку.

2. У роботі (підрозділи 1.2, 2.1, 2.2, 3.2) автор розглядає різні інструменти інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності (власні кошти підприємств, кредитні ресурси, фінансування за рахунок випуску цінних паперів та інші). Вважаємо, що порівняльний аналіз цих інструментів за різними критеріями дозволив би посилити обґрунтування інвестиційного забезпечення.

3. У підрозділі 2.3 автором проаналізовано інноваційну активність підприємств харчової промисловості в розрізі частки інноваційно активних підприємств в загальній їх кількості, частки інноваційної продукції в загальному її обсязі. Але такий аналіз не був зроблений стосовно підприємств сільського господарства.

4. У підрозділі 3.2, подано опис еволюції податкових пільг для інноваційної діяльності та аграрного сектору. Прикладну цінність проведеного дослідження підвищили б конкретні пропозиції автора стосовно особливостей оподаткування інноваційної діяльності в сучасних умовах та умовах повоєнного відновлення.

5. У дисертації наведена велика кількість таблиць, окремі з них розміщені на 2 сторінках (наприклад, табл.2.3, табл. Е1 додатку Е), але в тексті роботи переніс таблиці не був позначений відповідним чином.

Окреслені недоліки мають здебільшого уточнювальний характер і можуть бути враховані при подальших дослідженнях. Вони не применшують значущості отриманих результатів.

Висновок. Дисертація Петровського Олега Олександровича становить самостійно проведене, завершене дослідження, яке містить як теоретичне узагальнення наявних підходів, комплексний аналіз даних, так і обґрунтування ефективних інструментів інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності.

Науковий доробок автора характеризується високим рівнем обґрунтованості, новизною одержаних результатів і практичним значенням. Дисертація відповідає вимогам Постанови Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» із змінами, у тому числі внесеними Постановою КМУ № 507 від 03.05.2024, а її автор –Петровський Олег Олександрович - заслуговує на присудження наукового ступеня присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 051 «Економіка» (галузь знань 05 – соціальні та поведінкові науки).

Офіційний опонент:

**доктор економічних наук
професор, професор кафедри
економіки і підприємництва**

Ужгородського національного університету

Вікторія ГОТРА

**Підпис офіційного опонента Готри В.В. засвідчую
Мельник О.О.**

